

ส่วนที่ 5

การติดตามประเมินผลแผน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล ได้กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ยุทธศาสตร์จังหวัดสตูล ตลอดจนนำผลการติดตามและประเมินผลมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติราชการในปีต่อไป

วัตถุประสงค์ในการติดตามและประเมินผล มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อรวบรวมและติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขเวลาที่ควรปฏิบัติและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ
2. เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การปรับแผนปฏิบัติราชการในช่วงเวลาที่เหมาะสม
3. เพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์ โดยรวมของการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการในระยะต่อไป
4. เพื่อทราบขอบเขตการใช้ประโยชน์จากแผนปฏิบัติราชการ ในด้านการบริหารและการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล

รูปแบบการประเมินโครงการ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูล ใช้แนวคิดและการประเมินแบบ CIPP ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เนื่องจากเป็นโมเดลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งเน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2542 : 27)

1. การประเมินตามรูปแบบ CIPP Model

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เช่น โครงการอาหารเสริมแก่เด็กวัยก่อนเรียน เราจะต้องวัดส่วนสูง และ ชั่งน้ำหนัก ของเด็กก่อน

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เวลา ฯลฯ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็น

ประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการซึ่งมักจะไม่สามารถศึกษาได้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่การประเมินผลแบบนี้มิได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcome) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการเท่าที่ควร

2. ประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณารายการ / ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

3. เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ (วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. 2541 : 44) นำเสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ ไว้ดังนี้

1) เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลิตภาพต่อหน่วยเวลา ผลิตภาพต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย

2) เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัดเช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

3) เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร

4) เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ

5) เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัดคือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

6) เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป

7) เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจสมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

8) เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

4. **หลักการสร้างตัวชี้วัดที่ดี** ในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นจะต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) เลือกใช้ / สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น
- 2) คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
- 3) ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
- 4) ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด
- 5) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และ

ทุติยภูมิการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่จะประเมินในแต่ละด้าน มีดังนี้

ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. สถานะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
2. ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
3. ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ
3. ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process) : ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และงบประมาณของโครงการ
2. ความยอมรับของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน นักเรียน นักศึกษา

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
3. ความพึงพอใจของหน่วยงานทางการศึกษา

ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ร้อยละของจำนวนสถานศึกษาที่สามารถยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษา

ระดับชาติ

2. ระดับความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ(Impact) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก / เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
2. ผลกระทบทางลบ / เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยการติดตามจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานของโครงการ สำหรับกำกับ แก้ไข และป้องกันปัญหาอุปสรรคระหว่างการดำเนินงาน ในขณะที่การประเมินผลเป็นการตัดสินคุณค่าของปัจจัยนำเข้า การดำเนินงานและผลของโครงการ สำหรับปรับปรุงการดำเนินการ สรุปผลสำเร็จ ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการติดตามโครงการ จึงใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงระบบการวางแผน และบริหารแผน ด้วยการให้ข้อมูลที่ต่อเนื่อง ทำให้สามารถปรับสภาพการปฏิบัติให้กับสถานการณ์และสามารถควบคุมแผนและโครงการกระบวนการให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด และ

เกิดการใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า การประเมินจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูลให้ความสำคัญในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ยุทธศาสตร์จังหวัดสตูล ตลอดจนเป็นการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ได้ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result – Based Management : RBM) ซึ่งบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสตูลได้ร่วมกันบริหารจัดการองค์กร แผนงาน โครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นรูปธรรม โดยนำผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแนวทางการดำเนินการให้เหมาะสม บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป